

Sygn. akt XI U 998/19

**WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Dnia 8 października 2019r.

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach

Wydział XI Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący **sędzia Ewa Wyrwas - Wystrychowska**

Protokolant sekr. sądowy Patrycja Wodniok

po rozpoznaniu w dniu 8 października 2019r. w Katowicach

sprawy **E.B.B. (E.B.B.)**

przeciwko Dyrektorowi Zakładu Emerytalno - Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w Warszawie

o wysokość świadczenia

na skutek odwołania **E.B.B.**

od decyzji Dyrektora Zakładu Emerytalno - Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w Warszawie

z dnia 29 lipca 2017 r.

Nr (...)

- 1. zmienia zaskarżoną decyzję i przyznaje odwołującej E.B.B. od 1 października 2017r. prawo do renty rodzinnej w dotychczasowej wysokości obliczonej z pominięciem art. 24a ustawy z dnia 16 grudnia 2016r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego,**

Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Służby Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. 2016.2270),

2. zasądza od Dyrektora Zakładu Emerytalno - Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w Warszawie na rzecz odwołującej E.B.B. kwotę 180 zł (sto osiemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

U z a s a d n i e n i e

Decyzją z dnia 29.07.2017 r. nr (...) nr ewidencyjny: (...) organ rentowy - Dyrektor Zakładu Emerytalno - Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji – powołując się na:

● art. 24 a w związku z art. 32 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz.U. 2016.708 z późn. zm. - dalej: „policyjna ustawa emerytalna”),

● Informację Instytutu Pamięci Narodowej Nr (...) z dnia 6.04. 2017r.

- ponownie ustalił wysokość renty rodzinnej dla ubezpieczonej **E.B.B.** od dnia 1.10.2017 r. na kwotę 1000 zł a do wypłaty 854,00zł. W uzasadnieniu decyzji wskazano, iż podstawę wymiaru świadczenia jakie przysługiwało zmarłemu stanowi kwota 0,00 zł. Wysokość świadczenia zmarłego, od którego naliczono rentę rodzinną ustalono bez uwzględnienia wysługi wykazanej w informacji z IPN tj. z lat od 1.09.1962 r. do 30.06.1975r. i w wysokości 36,62 % podstawy wymiaru. Wysokość renty rodzinnej dla ubezpieczonej określono jako 85 % tego świadczenia na kwotę 1.000,00 zł, a do wypłaty - na kwotę 854,00 zł (v. decyzja w aktach emerytalnych – dalej też a.e., załącznik do pisma organu rentowego z dnia 25.09.2019 r.) .

W odwołaniu od tej decyzji ubezpieczona E.B.B. wносиła o jej zmianę w całości i przyznanie prawa do policyjnej renty rodzinnej po zmarłym mężu w wysokości pobieranej dotychczas, to jest w kwocie 2464,75 zł (do wypłaty

2036,92 zł) oraz o zasądzenie od organu rentowego na rzecz ubezpieczonej kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych .

Ubezpieczona wnosila o pominięcie w orzekaniu, na podstawie art. 8 ust. 1 i 2 oraz art. 91 ust. 1—3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej przepisów art. 13b oraz art 15c ust 1 pkt 1 oraz art. 15c ust. 3 oraz art. 24a ust. 1 i art. 24a ust. 2 policyjnej ustawy emerytalnej, zaprzeczyła jakoby jej małżonek J.B., zmarły (...) kiedykolwiek służył w organach „państwa totalitarnego” i zarzuciła zaskarżonej decyzji :

a) naruszenie przepisów prawa materialnego, to jest przepisu art. 2, art. 7 w zw. z art. 87 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz art. 6 kodeksu postępowania administracyjnego w zw. z art. 11 ustawy emerytalnej, poprzez oparcie decyzji na przepisach, które ze względu na wadliwy tryb ich uchwalenia, nie korzystają z przymiotu ustawy i posiadają tylko pozory normy ustawowej, a przez to na wydanie jej bez podstawy prawnej;

z ostrożności zaś, w przypadku uznania przez Sąd, iż przepisy na podstawie których wydana została skarżona decyzja, mają charakter przepisów rangi ustawowej, zarzuciła:

b) naruszenie przepisów prawa materialnego, to jest przepisu art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej poprzez naruszenie zasad pewności prawa, ochrony praw słusnie nabytych oraz zasady niedziałania prawa wstecz, wynikających ze sformułowanej tymże przepisem zasady demokratycznego państwa prawnego, wyrażające się w arbitralnym ponownym ustaleniu wysokości renty rodzinnej i jej obniżeniu w stosunku do dotychczasowego świadczenia,

c) naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 2, art. 32 ust. 1 w zw. z art. 64 ust. 1 i 2 oraz art. 67 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej w zw. z art. 1 Protokołu nr 1 do Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności w zw. z art. 14 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności w zw. z art. 26 Międzynarodowego Paktu Praw Osobistych i Politycznych, poprzez zastosowanie kryterium średniej emerytury, o którym mowa w art. 15c ust. 3 ustawy emerytalnej, dla wyznaczenia podstawy do ustalenia renty rodzinnej ubezpieczonej , a także

kryterium średniej renty rodzinnej, o którym mowa w art. 24a ust. 2 ustawy emerytalnej, podczas gdy te kryteria są arbitralne, nieuzasadnione nieproporcjonalne, nazbyt ogólne oraz dyskryminujące, podobnie jak ustalenie w art. 15c ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej wskaźnika 0% podstawy wymiaru - za każdy rok służby na rzecz „totalitarnego państwa”, które uderza w istotę emerytury, a przez to także ustalenie ubezpieczonej renty rodzinnej jako środka zabezpieczenia społecznego i przez to każde z ww. kryteriów stanowi zbyt daleko idącą ingerencję w prawo do poszanowania mienia i jego ochrony, a także jest nieproporcjonalne do celu ustawy emerytalnej,

d) naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. unijnej zasady rządów prawa, art. 2 w zw. z art. 45 ust. 1 w zw. z art. 10 ust. 1 i 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej w zw. z art. 6 ust. 1 i 2 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności wyrażające się w obarczeniu zmarłego małżonka ubezpieczonej, w drodze normy ogólnej, winą z uwagi na pracę w organach wskazanych w art. 13b ustawy emerytalnej oraz ustaleniem mu kary, w drodze normy ogólnej przepisu art. 15c ust. 1 pkt 1 i ust. 3 ustawy emerytalnej, co z kolei przekłada się na ustalenie wartości renty rodzinnej w myśl przepisów art. 24a ust. 1 i ust. 2 ustawy emerytalnej, które to działanie przełamuje monopol sądowy na sprawowanie wymiaru sprawiedliwości i ma charakter represyjny, a przez co narusza także obowiązujące w procesie sądowym gwarancje procesowe ubezpieczonej, w szczególności takie jak domniemanie niewinności oraz idący za tym rozkład ciężaru dowodu,

e) naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 30 oraz art. 47 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej w zw. z art. 8 oraz art. 13 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności wyrażające się w arbitralnym przypisaniu małżonkowi ubezpieczonej w drodze normy generalnej służby na rzecz „totalitarnego państwa” przed 31 lipca 1990 r. oraz winy za działania związane z naruszeniami praw człowieka, którego dopuszczali się tylko niektórzy przedstawiciele władzy publicznej Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, a do których małżonek ubezpieczonej się nie przyczynił w żadnym stopniu, co stanowi naruszenie godności małżonka ubezpieczonej, jego czci, dobrego imienia, a w konsekwencji prawa do dobrej pamięci o zmarłym, które jest składnikiem prawa do prywatności i

poszanowania życia rodzinnego, wobec którego to naruszenia brak jest skutecznego środka zaskarżenia i ochrony prawnej,

f) naruszenie przepisów proceduralnych, tj. przepisów art. 2 w zw. z art. 7 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 6 k.p.a. w zw. z art. 11 w zw. z art. 33 ust. 1 ustawy emerytalnej w zw. z art. 1 Protokołu nr 1 do Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności wyrażające się we wszczęciu postępowania w sprawie zmiany wymiaru renty rodzinnej z urzędu, pomimo, że zgodnie z przywołanymi przepisami postępowanie takie może być wszczęte albo na wniosek zainteresowanego albo w przypadku zaistnienia przesłanek określonych w art. 33 ust. 1 ustawy emerytalnej, a wniosku takiego ubezpieczona nie sformułowała, ani nie zaszły jakiegokolwiek przesłanki wskazane w wyżej wzmiankowanej normie, a w normie o charakterze nadzwyczajnym, która niezgodna jest z zasadami demokratycznego państwa prawnego i rzetelnej administracji,

g) naruszenie przepisów proceduralnych, tj. przepisów art. 6, art. 8 § 1, art. 10, art. 81 k.p.a. w zw. z art. 11 ustawy emerytalnej poprzez uniemożliwienie wypowiedzenia się ubezpieczonej co do materiałów zebranych w toku postępowania i obronę jej praw.

Niezależnie od powyższego, na podstawie przepisów art. 730 § 1 i 2 w zw. z art. 730¹ § 1 k.p.c. w zw. z art. 6 ust. 1 oraz art. 13 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności ubezpieczona wносиła o zabezpieczenie roszczenia poprzez zawieszenie wykonalności zaskarżonej decyzji na czas trwania niniejszego postępowania.

Wszystkie zarzuty i wnioski ubezpieczona - zastępowana przez radcę prawnego B.S. uzasadniła szczegółowo i logicznie w obszernym ale merytorycznym uzasadnieniu (v. odwołanie k.3-52 a.s.).

Organ rentowy - Dyrektor Zakładu Emerytalno - Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w Warszawie w odpowiedzi na odwołanie wnosił o oddalenie odwołania i wniosku o zabezpieczenie oraz zasądzenie od ubezpieczonej na jego rzecz kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu organ rentowy nie negował faktów przytoczonych w odwołaniu, ale podnosił, że był związany zarówno przepisami wskazanej ustawy jak też

informacją z Instytutu Pamięci Narodowej o okresie służby na rzecz totalitarnego państwa zmarłego małżonka ubezpieczonej. Uzasadniając swoje stanowisko organ rentowy wskazał również, iż kolejną decyzją z dnia 21.09.2017 r. o ponownym ustaleniu wysokości renty rodzinnej uchylił zaskarżoną decyzję z dnia 29.07.2017 r. i ustalił ponownie wysokość renty rodzinnej dla ubezpieczonej z uwzględnieniem przepisów art. 24a w związku z art. 32 ust.1 pkt 1 policyjnej ustawy emerytalnej oraz ponownie ustalonej w myśl art. 15 c w/w ustawy - wysokości emerytury policyjnej przysługującej zmarłemu mężowi J.B. - na podstawie otrzymanej z IPN Informacji Nr (...) z dnia 6.04. 2017r. o przebiegu służby zmarłego na rzecz totalitarnego państwa. Wobec zarzutów dotyczących naruszenia przepisów Konstytucji organ rentowy wskazał, że domniemanie zgodności ustawy z Konstytucją może być obalone jedynie wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego a bezpośrednio stosowania Konstytucji nie oznacza kompetencji do kontroli konstytucyjności obowiązującego ustawodawstwa przez sądy i inne organy powołane do stosowania prawa (v. odpowiedź na odwołanie k. 53 – 58 a.s., decyzje w a.e.).

Prawomocnym postanowieniem z dnia 5.07.2018 r. Sąd Okręgowy w Warszawie oddalił wniosek ubezpieczonej o zabezpieczenie roszczenia poprzez wstrzymanie wykonania zaskarżonej decyzji (v. k. 62- 68 a.s.).

Postanowieniem z dnia 6.07.2018 r. Sąd Okręgowy w Warszawie zawiesił postępowanie w sprawie na podstawie na podstawie art. 177 § 1 pkt 3¹ k.p.c., dzielając w pełni wątpliwości, jakie zostały wyartykułowane w postanowieniu Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 24 stycznia 2018r., co doprowadziło do skierowania pytania prawnego do Trybunału Konstytucyjnego, które zostało zarejestrowane jako sprawa o sygn. P 4/18 (v. k. 69-71 a.s.).

Wskutek zażalenia ubezpieczonej postanowieniem z dnia 26.10.2018 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie uchylił zaskarżone postanowienie i sprawę przekazał do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Warszawie, wskazując w uzasadnieniu, iż w/w pytanie prawne do Trybunału

Konstytucyjnego nie dotyczyło art. 24 a w zw. z art. 32 ust.1pkt 1 policyjnej ustawy emerytalnej na podstawie którego organ rentowy wydał zaskarżoną decyzję (v. k. 106-108 a.s.).

Postanowieniem z dnia 4.02.2019 r. w sprawie III AUo 682/19 Sąd Apelacyjny w Warszawie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych postanowił na mocy art. 44 k.p.c. wyznaczyć do rozpoznania tej sprawy Sąd Okręgowy w Katowicach, któremu w dniu 4.06.2019 r. przedłożono akta tej sprawy. W uzasadnieniu Sąd podał, że tylko do grudnia 2018 r. wpłynęło ponad 23 784 odwołań od decyzji obniżających świadczenia emerytalne na podstawie tzw. „drugiej ustawy dezubekizacyjnej „, zaś ogółem takich decyzji organ wydał ponad 50 000 (v. postanowienie k. 121-126, k. 131 a.s.)

Pismem procesowym z dnia 11.06.2019 r. organ rentowy wniósł o zawieszenie postępowania w sprawie z uwagi na pytanie prawne Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 27.05.2019 r. w sprawie XIII 1 U 11007/18 do Trybunału Konstytucyjnego (vide: pismo k. 134 a.s.).

Ubezpieczona wносиła o oddalenie wniosku o zawieszenie postępowania , wskazując na prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki (art. 45 ust.1 Konstytucji) oraz brak podstaw do przyjęcia, że rozstrzygnięcie sprawy zależy od wyroku Trybunału Konstytucyjnego wobec obecnej dysfunkcji polskiego Trybunału Konstytucyjnego i ziszczenia się przesłanek, od których w uchwale z 23.03.2016 r. Sąd Najwyższy uzależnił możliwość dokonywania oceny zgodności norm ustawowych z Konstytucją ad casum przez sądy (v. pismo z dnia 17.07.2019 r. k. 169-171 a.s.).

Sąd ustalił co następuje :

Zmarły (...) małżonek ubezpieczonej - J.B. (ur. ...) ukończył technikum górnicze. W latach 1953-1962 wykonywał pracę referenta ds. kontraktacji i referenta ds. technicznych w przedsiębiorstwach spółdzielczych i

państwowych a w latach 1955-1957 odbył zasadniczą służbę wojskową jako mechanik – kierowca czołgowy.

Zachowane dokumenty wskazują, że J.B. od 5.09.1962 r. do 30.06.1975 r. pełnił służbę w wydziale „B” Komendy Wojewódzkiej Milicji Obywatelskiej w K. na stanowisku wywiadowcy i realizował zadania obserwacyjne, w tym w okresie od 4.11.1963 r. do 21.07.1964 r. był słuchaczem Oficerskiej Szkoły Obserwacji Zewnętrznej Służby Bezpieczeństwa Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w L. Według zaświadczenia Instytutu Pamięi Narodowej była to służba *„w jednostkach organizacyjnych Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i ich poprzedniczkach, oraz ich odpowiednikach terenowych - wykonujących czynności operacyjno-techniczne niezbędne w działalności Służby Bezpieczeństwa”* oraz *„ w służbach i jednostkach organizacyjnych Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i ich poprzedniczkach, oraz ich odpowiednikach terenowych - odpowiedzialnych za szkolnictwo, dyscyplinę, kadry i ideowo-wychowawcze aspekty pracy w Służbie Bezpieczeństwa”* wymienionych w katalogu jednostek organizacyjnych zawartym w przepisie art. 13b ust.1 policyjnej ustawy emerytalnej, w których służba - według treści tego przepisu - uznawana jest za służbę na rzecz totalitarnego państwa (v. informacja Oddziałowego Archiwum IPN w K. z dnia 6.04.2017 r. k. 5 akt MSW i z dnia 9.08.2018 r. k. 86 – 91 a.s., akta osobowe w wersji elektronicznej IPN (...) - koperta k. 91 a.s.).

Z powyższych dokumentów nie wynika jednak, jakie faktycznie zadania realizował zmarły. W szczególności brak jakichkolwiek dowodów, aby jego praca polegała na zwalczaniu opozycji demokratycznej, związków zawodowych, stowarzyszeń, kościołów i związków wyznaniowych, łamaniu prawa do wolności słowa i zgromadzeń, gwałceniu prawa do życia, wolności, własności i bezpieczeństwa obywateli. Z zachowanych dokumentów nie wynika też, aby podjął on bez wiedzy i zgody przełożonych czynną współpracę z osobami lub organizacjami działającymi na rzecz niepodległości państwa polskiego (okoliczności bezsporne).

Od 1.07.1975 r. zmarły korzystał z prawa do emerytury milicyjnej wyliczonej z wysługi 22 lat, w tym 12 lat i 10 miesięcy służby w Milicji Obywatelskiej oraz 8 lat, 10 miesięcy i 12 dni okresów zaliczalnych (praca i służba wojskowa) oraz 61 % podstawy wymiaru, czyli wysokości ostatniego uposażenia ($6.106 \text{ zł} \times 61\% = 3.724,66 \text{ zł}$) - v. decyzje w a.e.

Decyzją z dnia 21.09.1984 r. zmarły J.B. od 1.02.1984 r. uzyskał prawo do milicyjnej renty inwalidzkiej III grupy w związku z inwalidztwem nie pozostającym w związku ze służbą w Milicji Obywatelskiej. Uwzględniono, że przepracował 22 lata, w tym w resorcie spraw wewnętrznych tj. w Milicji Obywatelskiej od 1.09.1962 r. do 30.06.1975 r. (12 lat i 10 miesięcy). Renta została wyliczona jako 55 % zrewaloryzowanej podstawy i zwiększona o 11 % podstawy za 12 lat wysługi emerytalnej z tytułu służby w MO. Od 1.02.1984r. wypłata milicyjnej emerytury została zawieszona a zmarłemu było wypłacane jako korzystniejsze świadczenie rentowe – decyzje w a.e.

Decyzją z dnia 12.03.1992 r. od 1.12.1989 r. doliczono na wysokość świadczenia ubezpieczonego okres pracy po zwolnieniu ze służby w MO w wymiarze 5 lat, 3 miesięcy i 12 dni (v. decyzje w a.e.).

Po wejściu w życie ustawy z dnia 18.02.1994r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (dalej również „policyjna ustawa emerytalna”) - decyzją z dnia 9.06.1994r. wysokość świadczenia męża ubezpieczonej od 1.06.1994 r. ustalono na nowo według zasad wynikających z nowej ustawy - stosownie do art. 58 nowej ustawy. Wysokość emerytury została ustalona z nowej przeliczonej podstawy wymiaru w kwocie 7.374.197 zł, udokumentowanej wysługi emerytalnej w wymiarze 26 lat, 11 miesięcy i 24 dni jako 70,99 % podstawy tj. 5. 234.943 zł i jako korzystniejsza od przeliczonej renty

wynoszącej 5.161.938 zł została podjęta do wypłaty (v. k. 115 akt emerytalnych).

Następnie renta zmarłego J.B. podlegała kolejnym waloryzacjaom, od 1.01.1999 r. , po zmianie treści art. 6 powołanej wyżej ustawy z dnia 18.02.1994 r. według zasad waloryzacji emerytur i rent z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (v. decyzje w aktach emerytalnych).

Decyzją z dnia 1.08.2003 r. zmarły J.B. od 30.04. 2003r. uzyskał prawo do policyjnej renty inwalidzkiej I grupy w związku z trwałym inwalidztwem nie pozostającym w związku ze służbą w kwocie 1984,26 zł brutto. Wysokość renty została ustalona jako 80% podstawy wymiaru w kwocie 2480,32 zł. (v. decyzja k. 150 akt emerytalnych j.w.).

Po kolejnych waloryzacjach od dnia 1,03,2009 r. renta policyjna wynosiła kwotę 2424,02 zł brutto (80 % podstawy 3030,03 zł) (v. decyzja k. 164 akt emerytalnych).

Na podstawie tzw. „*pierwszej ustawy dezubekizacyjnej* „ wysokość renty pozostała od 1.01.2010 r. w tej samej wysokości, zaś emerytura została obniżona i wyniosła kwotę 1381,69 zł a została obliczona jako 45,60 % podstawy wymiaru (kwoty 3030,03 zł) na podstawie informacji IPN z dnia 6.07.2009 r., z której wynikało, że w okresie od 1.09.1962 r. do 30.06.1975 r. pełnił służbę w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy z 8.10.2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów (Dz. U z 2007 r., Nr 63, poz. 425 ze zm.) (v. decyzje k. 169-171 akt emerytalnych).

Odwołanie od tej decyzji obniżającej wysokość emerytury zostało oddalone (v. wyrok SO w Warszawie z dnia 28.06.2011 r. sygn. XIII U 744/10 k. 185 akt emerytalnych).

Po waloryzacji od 1.03.2012 r. wysokość renty zmarłego w dniu 27.11.2012r. J.B. stanowiła kwotę 2685,63 zł a zwaloryzowana podstawa wymiaru renty kwotę 3357,04 zł . Do renty wypłacany był dodatek pielęgnacyjny 195,67 zł. (v. k. 188 akt emerytalnych).

Ubezpieczona E.B.B. (ur. ...) - żona zmarłego od 19.07.2008 r. , od dnia śmierci męża uzyskała prawo do policyjnej renty rodzinnej w kwocie 2282,79 zł , obliczonej jako 85 % świadczenia rentowego przysługującego zmarłemu w chwili śmierci (v. decyzja k. 210 akt emerytalnych).

Po kolejnych waloryzacjach od 01.03.2017 r. wysokość tej renty wynosiła kwotę 2464,75 zł a do wypłaty 2036,92 zł. (v. decyzja z 27.02.2017 r. k. 233 akt emerytalnych).

Instytut Pamięci Narodowej Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu Oddziałowe Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej w K. (dalej IPN) w informacji o przebiegu służby Nr (...) z dnia 6.04. 2017r. na podstawie posiadanych akt osobowych stwierdził , że J.B. w okresie od 1.09.1962 r. do 30.06.1975 r. pełnił służbę na rzecz totalitarnego państwa, w myśl art. 13b policyjnej ustawy emerytalnej. W wyjaśnieniach z dnia 9.08.2019 r. Instytut Pamięci Narodowej podał, że J.B. pełnił służbę na rzecz totalitarnego państwa w myśl art.13 b ust.1 pkt 5 litera d tiret pierwsze i litera e tiret szóste policyjnej ustawy emerytalnej, co wynika z przebiegu jego służby (z uwzględnieniem stanowisk i jednostek) przechowywanej w aktach o sygn. IPN Ka 0227/540 t.1 Ponadto, podał, że z akt osobowych nie wynika, iż podjął on bez wiedzy i zgody przełożonych czynną współpracę z osobami lub organizacjami działającymi na rzecz niepodległości państwa polskiego (v. informacja Oddziałowego Archiwum IPN w K. z dnia 6.04.2017 r. k. 5 akt MSW i z dnia 9.08.2018 r. k. 86 – 91 a.s.).

W oparciu o powyższą informację IPN organ rentowy uznał, że małżonek ubezpieczonej - J.B. (zm. ... spełnił przesłanki do objęcia go zakresem podmiotowym art. 13b policyjnej ustawy emerytalnej, w związku z czym dokonał przeliczenia renty rodzinnej jak w zaskarżonej decyzji (okoliczności bezsporne).

Stanowiąca podstawę wydania zaskarżonej decyzji - informacja Instytutu Pamięci Narodowej z dnia 6.04.2017 r. o przebiegu służby zmarłego męża ubezpieczonej nie zawiera żadnej informacji o zakresie

faktycznie wykonywanych przez niego czynności i zadań. Również dokumentacja przechowywana w aktach osobowych zmarłego nie zawiera oceny charakteru służby zmarłego ani nie wskazuje jakie faktycznie podejmował czynności i zadania. W szczególności brak jakichkolwiek dowodów, aby jego praca faktycznie polegała na zwalczaniu opozycji demokratycznej, związków zawodowych, stowarzyszeń, kościołów i związków wyznaniowych, łamaniu prawa do wolności słowa i zgromadzeń, gwałceniu prawa do życia, wolności, własności i bezpieczeństwa obywateli (okoliczności bezsporne).

Kolejną decyzją z dnia 21.09.2017 r. organ rentowy – powołując się na:

- art. 24 a w związku z art. 32 ust. 1 pkt. 1 policyjnej ustawy emerytalnej ;
- na podstawie otrzymanej z IPN Informacji Nr (...) z dnia 6.04. 2017r.

- uchylił poprzednią decyzję „dezubekizacyjną” z dnia 29.07.2017r. i

- ponownie ustalił wysokość renty rodzinnej dla E.B.B. od dnia 1.10.2017 r. na kwotę 1005,66 zł. W uzasadnieniu decyzji wskazano, iż podstawę wymiaru świadczenia jakie przysługiwało zmarłemu stanowi kwota 3815,12 zł. Wysokość świadczenia zmarłego, od której naliczono rentę rodzinną ustalono bez uwzględnienia wysługi wykazanej w informacji z IPN z 6.04.2017 r. tj. z lat od 1.09.1962 r. do 30.06.1975 r. i w wysokości 36,62 % tj. w kwocie 1397,10 zł podstawy wymiaru emerytury zmarłego. Wysokość renty rodzinnej dla odwołującej określono jako 85 % tego świadczenia tj. w kwocie 1.187,54 zł , a do wypłaty w kwocie 1005,66 zł (v. decyzją k. 242 akt emerytalnych).

Sąd Okręgowy w Warszawie 24 stycznia 2018r. w sprawie XIII 1 U 326/18 skierował do Trybunał Konstytucyjnego pytanie prawne czy:

- art. 15c, art. 22a oraz art. 13 ust. 1 lit. lc w związku z art. 13b ustawy z 18 lutego 1994r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu

Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (tekst jednolity z dnia 6 maja 2016r. - Dz.U. z 2016r. poz. 708 ze zm.) w brzmieniu nadanym przez art. 1 ustawy z 16 grudnia 2016r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz.U. z 2016 r. poz. 2270) w związku z art. 2 ustawy z 16 grudnia 2016r. są zgodne z art. 2, art. 30, art. 32 ust. 1 i ust. 2, art. 67 ust. 1 w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP - z uwagi na ukształtowanie regulacji ustawowej w sposób ograniczający wysokość emerytury i renty mimo odpowiedniego okresu służby, w zakresie w jakim dokonano tą regulacją naruszenia zasady ochrony praw nabytych, zaufania obywatela do państwa prawa

i stanowiącego przez niego prawa, niedziałania prawa wstecz, powodującego nierówne traktowanie części funkcjonariuszy w porównaniu z tymi, którzy rozpoczęli służbę po raz pierwszy po dniu 11 września 1989r., skutkując ich dyskryminacją;

b) art. 1 i 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2016r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz.U. z 2016 r. poz. 2270) są zgodne z art. 2, art. 7,

art. 95 ust. 1, art. 96 ust. 1, art. 104, art. 106, art. 109 ust. 1, art. 119, art. 120, art. 61 ust. 1 i ust. 2 Konstytucji RP, z uwagi na sposób i tryb uchwalenia zaskarżonych przepisów oraz wątpliwości, czy spełnione zostały merytoryczne przesłanki do ich uchwalenia.

Ponadto, w dniu 27 maja 2019 r. tenże Sąd skierował do Trybunału Konstytucyjnego pytanie prawne (sygn.. akt P 16/19, czy:

a) Art. 24a w związku z art. 13b i art. 15c ustawy z 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biuro Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin w brzmieniu nadanym przez art. 1 ustawy z 16 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej Biuro Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin są zgodne z art. 2, art. 32 ust. 1 i ust. 2, art. 67 ust 1 w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP - w zakresie w jakim na nowo kształtują wysokość renty rodzinnej osób uprawnionych do tego świadczenia, pomimo znacznego upływu czasu od zakończenia służby na rzecz totalitarnego państwa przez członka ich rodziny i w zakresie w jakim przerzucają na uprawnionych do tego świadczenia obowiązek udowodnienia, że zmarły funkcjonariusz, po którym ustalono ich prawo do renty rodzinnej podjął współpracę i czynnie wspierał osoby i organizacje działające na rzecz niepodległości Państwa Polskiego.

b) art. 24a oraz art. 13 ust. 1 lit. 1c w związku z art. 13b ustawy z 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biuro Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin w brzmieniu nadanym przez art. 1 ustawy z 16 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu

Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin - jest zgodny z art. 2, art. 32 ust. 1 i ust. 2, art. 67 ust 1 w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP - chociaż różnicuje wysokość renty rodzinnej po zmarłym funkcjonariuszu Policji poprzez wprowadzenie w art. 24a ust. 2 regulacji ustawowej ograniczającej wysokość tej renty z pominięciem wypracowanej wysługi emerytalnej a w szczególności wynikającej ze służby członka rodziny uprawnionego do renty po dniu 31 lipca 1990 r. i z pominięciem zwiększenia wysokości emerytury w związku z inwalidztwem pozostającym w związku ze służbą, co powoduje nierówne traktowanie uprawnionych do renty rodzinnej w stosunku do tych, którzy pobierają świadczenie po funkcjonariuszach, którzy rozpoczęli służbę po raz pierwszy po 31 lipca 1990 r.

Trybunał Konstytucyjny nie wyznaczył jeszcze terminu rozprawy w celu rozpoznania żadnego z tych pytań. Wprawdzie w sprawie pod sygn. akt P 4/18 został wyznaczony skład orzekający ale wśród praktyków, jak i teoretyków prawa podnoszona jest uzasadniona wątpliwość, czy wydane w tym składzie orzeczenie rzeczywiście definitywnie rozstrzygnie przedstawiony przez Sąd Okręgowy w Warszawie problem konstytucyjny, czy też stanie się źródłem kolejnych wątpliwości i kontrowersji na tle zawisłych przed sądami spraw, dotyczących obniżenia świadczeń emerytalnych byłych funkcjonariuszy. Zarzuty co do wyznaczonego składu orzekającego, dotyczą udziału w nim osób, które wybrane zostały przez Sejm na obsadzone już uprzednio stanowiska sędziów Trybunału Konstytucyjnego (por. wyrok z dnia 3 grudnia 2015 r., sygn.. akt K 15/15, wyrok z dnia 9 marca 2016 r., sygn.. akt U47/15, wyrok z dnia 11 sierpnia 2016 r. sygn.. akt 39/16, postanowienie z dnia 7 stycznia 2016, sygn.. akt U/8/15) - fakty powszechnie znane (art. 228 § 1 k.p.c.).

Faktem powszechnie znanym są również zarzuty wadliwego trybu uchwalenia ustawy z dnia 16.12.2016r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu

Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz.U. z 2016 r. poz. 2270), tzw. drugiej ustawy dezubekizacyjnej – wskazane i szczegółowo opisane w odwołaniu ubezpieczonej (v. k. 18-23 a.s.). Wiadomo, że nad rządowym projektem tej ustawy w dniu 16.12.2016 r. głosowanie odbyło się poprzez podniesienie ręki i obliczenie głosów przez sekretarzy ale liczne wątpliwości nie zostały dotychczas usunięte a w toku pozostaje postępowanie sygn.. akt II K 457/18 przed Sądem Rejonowym dla Warszawy Śródmieścia w Warszawie, II Wydział Karny w związku ze złożeniem subsydiarnego aktu oskarżenia w sprawie przekroczenia w dniu 16.12.2016 r. w Warszawie przez Marszałka Sejmu RP swoich uprawnień wynikających z art. 175 ust.5 Regulaminu Sejmu RP poprzez bezpodstawne wykluczenie Michała Szczerby posła na Sejm RP z udziału w 33 posiedzeniu Sejmu RP VIII Kadencji, co stanowiło szkodę interesu publicznego (v. informacja Prokuratury Okręgowej w Warszawie z 10.07.2019 r. w sprawie PO I Ds4.2018 k. 140 – 166 a.s.) i informacja Biura Prawnego Kancelarii Sejmu z dnia 18.07.2019 r. k. 172 a.s.).

Miesięczne koszty utrzymania ubezpieczonej wynoszą: 394,69 zł — czynsz, 99,76 zł — fundusz remontowy, 75,85 zł — dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków, 180 zł — dopłata do centralnego ogrzewania, 90 zł — energia elektryczna, 46,00 zł — gaz, 70 zł — ubezpieczenie w PZU, 925 zł — tytułem zakupu żywności, środków higieny i czystości, odzieży oraz 100 zł zakup leków, co daje łącznie około 1.981 zł. Nie ma możliwości podejmowania samodzielnego zarobkowania z uwagi na niepełnosprawność a koszty podstawowego utrzymania przewyższają kwotę renty rodzinnej ustalonej zaskarżoną decyzją , jak również jej własnej emerytury z ZUS w kwocie 1515,89 zł (v. oświadczenie w odwołaniu (k.7 a.s.), dokumentacja w a.e. , okoliczności bezsporne (art.230 k.p.c.).

Powyższy stan faktyczny sprawy Sąd ustalił na podstawie powołanych wyżej dokumentów i oświadczeń stron, które nie budziły wątpliwości co do formy jak i treści i nie były kwestionowane . Informacji Instytutu Pamięci Narodowej z dnia 6.04.2017 r. o przebiegu służby zmarłego męża

ubezpieczonej sąd dał wiarę jedynie co do stwierdzonego w niej faktu służby zmarłego w instytucjach wymienionych w katalogu jednostek organizacyjnych zawartym w przepisie art. 13b ust.1 policyjnej ustawy emerytalnej . W tym zakresie pozostawała w zgodności z aktami osobowymi zmarłego i nie budziła wątpliwości co do zgodności z faktycznym stanem sprawy.

Sąd zważył , co następuje :

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Na wstępie należy stwierdzić, że istnienie w obrocie prawnym decyzji rozstrzygającej niekorzystnie dla strony o tym samym przedmiocie co decyzja wcześniejsza nie wywołuje skutków w sferze postępowania cywilnego (v. postanowienie SN z dnia 25 lipca 2012 r., II UK 333/11, OSNP 2013, nr 13, poz. 164.). Z tego też względu *zmiana przez organ rentowy zaskarżonej decyzji przed rozstrzygnięciem sprawy przez sąd - przez wydanie decyzji lub orzeczenia uwzględniającego w całości lub w części żądanie strony - powoduje umorzenie postępowania w całości lub w części. Poza tym zmiana lub wykonanie decyzji lub orzeczenia nie ma wpływu na bieg sprawy* (art. 477¹³ § 1 k.p.c.). Okoliczność uchylenia zaskarżonej decyzji przez organ rentowy i ponowne rozstrzygnięcie w przedmiocie wysokości renty rodzinnej dla ubezpieczonej również niekorzystnie w kolejnej decyzji - z powołanych wyżej względów nie miało żadnego znaczenia dla rozpoznania odwołania.

W sprawie sporne pozostawało , czy przepisy ustawy z dnia 16.12.2016r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego i Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. 2016, poz. 2270) tzw. *drugiej ustawy nowelizującej policyjną ustawę emerytalną* - spełniają standard zgodności z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej oraz czy odpowiadają standardom wyznaczonym w Konwencji o Ochronie Praw

Człowieka i Podstawowych Wolności i mogą stanowić podstawę prawną zaskarżonej decyzji.

Sąd zważył, że ustawa z dnia 18.02.1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz.U. 2016.708 z późn. zm. - dalej: „*policyjna ustawa emerytalna*”) zastąpiła ustawę z dnia 31.01. 1959 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej oraz ich rodzin (Dz. U. z 1983 r. Nr 46, poz. 210, ze zm.). Od 1994 r. emerytury funkcjonariuszy wysłużone w tajnej policji politycznej w latach 1944-1989 zostały zrównane „ze służbą w Policji, Urzędzie Ochrony Państwa, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i w Służbie Więziennej” (art. 13 ust. 1 policyjnej ustawy emerytalnej). Jednocześnie ustawodawca zdecydował w 1994 r., że z emerytury policyjnej nie skorzysta jedynie ten były funkcjonariusz, *który służąc „w latach 1944-1956 w charakterze funkcjonariusza organów bezpieczeństwa państwa, porządku i bezpieczeństwa publicznego, przy wykonywaniu czynności służbowych popełnił przestępstwo przeciwko wymiarowi sprawiedliwości lub naruszające dobra osobiste obywatela i za to został zwolniony dyscyplinarnie, umorzono wobec niego postępowanie karne ze względu na znikomy lub nieznaczny stopień społecznego niebezpieczeństwa czynu lub został skazany z winy umyślnej prawomocnym wyrokiem sądu”* (art. 13 ust. 2 policyjnej ustawy emerytalnej). Przepis ten miał być dowodem na to, że żaden funkcjonariusz organów bezpieczeństwa z lat 1944-1956, który dopuścił się czynów nazywanych wówczas „*stosowaniem niedozwolonych metod w śledztwie*”, nie skorzysta z uprzywilejowanego systemu zaopatrzenia emerytalnego.

Wynikiem postępowania dowodowego w sprawie jest ustalenie, że prawa zarówno do policyjnej emerytury jak i policyjnej renty zmarłego małżonka ubezpieczonej wysłużone w charakterze funkcjonariusza byłej służby bezpieczeństwa w latach 1962-1975 zostały w 1994 r. zrównane mocą przyjętej wówczas ustawy „ze służbą w Policji, Urzędzie Ochrony

Państwa, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i w Służbie Więziennej” i potwierdzone decyzją organu rentowego demokratycznego już państwa z dnia 9.06.1994 r. a wysokość świadczenia męża ubezpieczonej od 1.06.1994 r. ustalono na nowo według zasad wynikających z art. 58 nowej ustawy. Bezsporne w sprawie było również, że decyzją z dnia 1.08.2003 r. zmarły J.B. od 30.04. 2003 r. uzyskał prawo do policyjnej renty inwalidzkiej I grupy w związku z trwałym inwalidztwem nie pozostającym w związku ze służbą i wysokość renty została ustalona jako 80% podstawy wymiaru (2480,32 zł). Tak ustalona policyjna renta była należna zmarłemu do dnia śmierci ostatnio w kwocie 2685,63 zł - po waloryzacji od 1.03.2012r. Do renty wypłacany był zmarłemu dodatek pielęgnacyjny 195,67 zł.

Zgodnie z art. 23 policyjnej ustawy emerytalnej uprawnionym członkom rodziny zmarłego emeryta lub rencisty policyjnego przysługuje renta rodzinna.

Na gruncie tej sprawy poza sporem było, że zmarły był zarówno emerytem jak i rencistą policyjnym w chwili śmierci w związku z czym ubezpieczona jako osoba uprawniona z mocy przepisów w/w ustawy nabyła prawo do policyjnej renty rodzinnej z chwilą jego śmierci, czyli z dniem 27.11.2012 r.

Z art. 24 policyjnej ustawy emerytalnej wynika, że policyjna renta rodzinna przysługuje na zasadach i w wysokości określonych w ustawie z 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2018 r. poz1270 ze zm. - dalej ustawa emerytalna), z tym że rentę rodzinną po zmarłym emerycie lub renciście policyjnym wymierza się od kwoty świadczenia, które przysługiwało zmarłemu, jednakże od kwoty nie niższej niż kwota renty inwalidzkiej II grupy, która przysługiwałaby zmarłemu (art. 24 pkt 2 policyjnej ustawy emerytalnej). Ustawa emerytalna w art. 73 ust.1 pkt 1 stanowi, że renta rodzinna wynosi dla jednej osoby uprawnionej 85% świadczenia, które przysługiwałoby zmarłemu. Wobec powyższego na gruncie tej sprawy renta rodzinna dla

ubezpieczonej jako jedynej uprawnionej do tego świadczenia po zmarłym J.B. wyniosła 85% policyjnej renty inwalidzkiej I grupy, która przysługiwała zmarłemu i była mu wypłacana do śmierci.

Prawo ubezpieczonej do renty rodzinnej w tej wysokości jak wykazało postępowanie dowodowe w sprawie zostało potwierdzone decyzją organu rentowego z dnia 11.12.2012 r., którą od dnia śmierci męża przyznano jej prawo do policyjnej renty rodzinnej w kwocie 2282,79 zł, obliczonej jako 85 % świadczenia rentowego przysługującego zmarłemu. Po kolejnych waloryzacjach od 1.10.2017 r. wysokość tego świadczenia winna wynosić 2464,75 zł a do wypłaty 2036,92 zł.

Poza sporem było w tej sprawie, że osobista sytuacja ubezpieczonej, jak i jej zmarłego męża obecnie nie uległa jakiegokolwiek zmianie. W szczególności, nie ujawniono żadnych nowych okoliczności co do przebiegu służby zmarłego.

Natomiast ustawodawca na mocy art. 1 powołanej wyżej ustawy nowelizującej z 16.12.2016 r. – tzw. „*drugiej ustawy dezubekizacyjnej*”, wprowadził do porządku prawnego kolejną regulację wprowadzającą zasadę obniżenia nie tylko emerytur, lecz także ingerującą w wysokość rent inwalidzkich i rodzinnych, **po osobach, które "pełniły służbę na rzecz totalitarnego państwa"**, która to grupa została wyróżniona spośród wszystkich uprawnionych do świadczeń emerytalno-rentowych. Grupa ta została przez ustawodawcę zdefiniowana w art. 13b ustawy nowelizującej. Zgodnie z nowym art. 13b ust. 1 za służbę na rzecz totalitarnego państwa uznano służbę od dnia 22 .07.1944 r. do dnia 31.07.1990 r. w wymienionych w tym przepisie cywilnych i wojskowych instytucjach i formacjach. Kryterium formalne pełnienia służby w tak określonych cywilnych i wojskowych formacjach **zostało jednak wzmocnione poprzez wskazanie, że jest to „służba na rzecz totalitarnego państwa”**.

W art. 15c nowelizacji przyjęto, że w przypadku osoby, która pełniła **"służbę na rzecz totalitarnego państwa"** i która pozostawała w służbie

przed dniem 2 stycznia 1999 r., emerytura wynosi: 0% podstawy wymiaru - za każdy rok "służby na rzecz totalitarnego państwa" oraz 2,6 podstawy wymiaru - za każdy rok służby lub okresów równorzędnych ze służbą, o których mowa w art. 13 ust. 1 pkt 1, 1a oraz 2-4 ustawy nowelizowanej. Wskazano w nowelizacji ustawy także, że przepisy art. 14 i art. 15 ust. 1-3a, 5 i 6 stosuje się odpowiednio (art. 15c ust. 2). Emerytura nie podwyższa się zgodnie z art. 15 ust. 2 i 3 znowelizowanej ustawy, jeżeli okoliczności uzasadniające podwyższenie wystąpiły w związku z pełnieniem służby na rzecz totalitarnego państwa, o której mowa w art. 13 b). Ustawodawca nadto wprowadził ograniczenie, zgodnie z którym wysokość emerytury ustalonej zgodnie z art. 15c ust. 1 i 2 nie może być wyższa niż miesięczna kwota przeciętnej emerytury wypłaconej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ogłoszonej przez Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, przy czym w roku 2017 była to kwota 2 069,02 zł. Ta regulacja spowodowała, że przy ustalaniu wysokości emerytury funkcjonariusza faktycznie pominięte zostają okresy zatrudnienia poza służbą mundurową i inne, o których mowa w art. 14 policyjnej ustawy emerytalnej, które dotychczas doliczało się do wysługi emerytalnej i podwyższały one emeryturę o 1,3% podstawy jej wymiaru. Co więcej, ustawodawca, na mocy tej nowelizacji uchylił także wynikającą z dotychczasowego przepisu art. 15b ust. 2 zasadę, że w przypadku osoby, która pełniła służbę w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów, i która pozostawała w służbie przed dniem 2 stycznia 1999 r. odpowiednio stosuje się m.in. art. 15 ust. 4, stanowiący, że emeryturę podwyższa się o 15% podstawy wymiaru emerytowi, którego inwalidztwo pozostaje w związku ze służbą. Obecnie nowy przepis art. 15c ust. 2 stanowi, że odpowiednio stosuje się art. 14 i art. 15 ust. 1 - 3a, 5 i 6, przy czym emerytura nie podwyższa się zgodnie z art. 15 ust. 2 i 3, jeżeli okoliczności uzasadniające podwyższenie wystąpiły w związku z pełnieniem służby na rzecz totalitarnego państwa, o której mowa w art. 13b. Na podobnych zasadach zostały obniżone również renty a wprowadzona art.

22a ust.1 zasada zmniejszania świadczeń o 10 % podstawy wymiaru za każdy rok służby na rzecz totalitarnego państwa powoduje redukcję wysokości rent nawet do zera. Ustawa nowelizująca z 2016 r. wprowadziła także pewne wyjątki od zasady obniżania świadczeń, pomimo służby w organach na rzecz totalitarnego państwa wynikające z przepisów art. 8a, art. 15c ust. 5 i 6, art. 22a ust. 5 i 6, art. 24a pkt 4, 5 i 6. W szczególności sankcja obniżenia świadczenia nie obejmuje tego funkcjonariusza lub członka jego rodziny, który udowodni, że przed 1990 rokiem bez wiedzy przełożonych podjął współpracę i czynnie wspierał osoby lub' organizacje działające na rzecz niepodległości Państwa Polskiego. Stosownie do art. 24 a znowelizowanej ustawy w przypadku renty rodzinnej przysługującej po osobie, która pełniła służbę na rzecz totalitarnego państwa, o której mowa w art. 13b, i która pozostawała w służbie przed dniem 2 stycznia 1999 r., renta rodzinna przysługuje na zasadach określonych w art. 24, z zastrzeżeniem, iż wysokość renty rodzinnej ustala się na podstawie świadczenia, które przysługiwało lub przysługiwałoby zmarłemu z uwzględnieniem przepisów art. 15c lub 22a. Jednocześnie wysokość renty rodzinnej, ustalonej zgodnie z ust. 1, nie może być wyższa niż miesięczna kwota przeciętnej renty rodzinnej wypłaconej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ogłoszonej przez Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

W konsekwencji wprowadzonej od 1.10.2017 r. regulacji, wszystkie osoby – również te, które zmarły przed wejściem w życie tzw. drugiej ustawy dezubekizacyjnej, a które miały chociażby epizod w "*służbie ma rzecz totalitarnego państwa*", zostały dotknięte (także po śmierci) obniżeniem świadczeń emerytalno - rentowych a członkowie ich rodzin obniżeniem świadczeń rodzinnych i to zarówno tych wypracowanych przed 1990 r., jak i po tej dacie.

Ustawa nowelizująca wprowadziła ponadto obowiązek organu rentowego podejmowania z urzędu postępowania w sprawie wydania decyzji ustalających na nowo wysokość świadczeń oraz ustaliła, że złożenie odwołania nie wstrzymuje wykonania decyzji (art. 2).

Wynikiem postępowania dowodowego w sprawie jest ustalenie, że zmarły mąż ubezpieczonej w okresie od 1.09.1962 r. do 30.06.1975 r. pełnił służbę w jednostce organizacyjnej wymienionej w art. 13 b ust.1 drugiej ustawy nowelizującej z 16.12.2016 r. i z tej przyczyny obecnie został uznany przez organ rentowy za osobę pełniącą służbę na rzecz totalitarnego państwa. W konsekwencji tego zaskarżoną decyzją należne mu w dniu śmierci (...) świadczenie zostało ustalone na nowo od 1.10.2017 r. w zredukowanej wysokości a policyjna renta rodzinna ubezpieczonej drastycznie obniżona zgodnie z art. 24a drugiej ustawy nowelizującej .

Sąd orzekający w tej sprawie w pełni podziela wszystkie wyartykułowane zarówno w odwołaniu ubezpieczonej , jak i w postanowieniach Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 24.01.2018r. oraz z dnia 27.05.2019 r. zarzuty niekonstytucyjności w/w przepisów *tzw. drugiej ustawy dezubekizacyjnej*, w tym w zakresie prawidłowości procesu legislacyjnego, naruszenia zasady ochrony zaufania wynikającej z zasady demokratycznego państwa prawnego z art. 2 Konstytucji jak i związane z tym podstawowym zarzutem inne naruszenia wynikających z art. 2, art. 32 ust. 1 i ust. 2, art. 67 ust 1 w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji - zasad ochrony praw słusznie nabytych, pewności prawa, naruszenia godności , zasady proporcjonalności.

W tej sytuacji sąd orzekający mógł zawiesić postępowanie do czasu uzyskania orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego (zgodnie z treścią art. 177 § 1 pkt 3 ¹ k.p.c.,) o ile rozstrzygnięcie sprawy zależy od wyniku postępowania toczącego się przed Trybunałem. Mógł również odmówić zastosowania niekonstytucyjnego przepisu i rozstrzygnąć sprawę, bo stosowanie Konstytucji nie jest zastrzeżone wyłącznie dla Trybunału Konstytucyjnego (art. 188 ust. 1), ale należy również do sądów, zarówno w przypadku zaistnienia luki w prawie, jak i wówczas, gdy sąd dojdzie do przekonania, że przepis ustawy jest niezgodny z Konstytucją i nie powinien być zastosowany w konkretnej sprawie. Sąd nie ma więc obowiązku zwracania się do Trybunału Konstytucyjnego z pytaniem prawnym co do zgodności aktu normatywnego z ustawą zasadniczą, jeżeli od odpowiedzi na

pytanie zależy rozstrzygnięcie sprawy toczącej się przed nim. W utrwalonym orzecznictwie przyjmuje się, że w tym przypadku nie chodzi o przeprowadzanie przez sąd powszechny, niejako w zastępstwie Trybunału Konstytucyjnego, oceny konstytucyjności przepisów ustawowych, lecz o ewentualną „odmowę zastosowania” przepisów, które są niezgodne (zwłaszcza w sposób oczywisty) z przepisami (wzorcami) Konstytucji RP. Nie narusza to kompetencji Trybunału Konstytucyjnego, bo formalnie przepis ten w dalszym ciągu pozostaje w systemie prawnym i może być stosowany przez inne sądy orzekające w takich samych sprawach. Odmowa zastosowania przepisu ustawy może nastąpić wyłącznie w sytuacji, gdy sąd rozpoznający sprawę nie ma wątpliwości co do niekonstytucyjności przepisu i zachodzi sytuacja „oczywistej niekonstytucyjności przepisu”. W takim wypadku sąd nie ma obowiązku oczekiwania na wydanie wyroku przez Trybunał Konstytucyjny, zwłaszcza, gdy zawieszenie postępowania, a więc pozostawanie sprawy w stanie spoczynku, jest wyjątkiem od szczególnego obowiązku rozpoznawania spraw sądowych bez nieuzasadnionej zwłoki zgodnie z art. 45 Konstytucji (v. postanowienie Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 8.07.2019 r. sygn.. akt III AUz 236/19 i powołane tam orzecznictwo).

Bezzasadne zatem było stanowisko organu rentowego wywodzące z kompetencji Trybunału Konstytucyjnego do kontroli konstytucyjności obowiązującego ustawodawstwa - zakaz odmowy zastosowania przepisu ustawy przez sądy powołane do stosowania prawa. Wszak wymiar sprawiedliwości sprawują sądy (art.175 ust.1 Konstytucji) a sędziowie w sprawowaniu swojego urzędu są niezawisli i podlegają tylko Konstytucji oraz ustawom (art. 178 ust.1 Konstytucji).

W tej sprawie nie ulegało jednak wątpliwości, że sytuacja jest szczególna, bo w związku ze skierowanymi pytaniami prawnymi w sprawach zawisłych pod sygn. P 4/18 i P 16/19 Trybunał Konstytucyjny będzie rozstrzygał o zgodności z Konstytucją przepisów prawa materialnego, na podstawie których została wydana zaskarżona decyzja i które są podstawą do dokonania jej kontroli w postępowaniu sądowym. Orzeczenie Trybunału w

tym względzie powinno definitywnie rozstrzygnąć problem konstytucyjny i w związku z tym może bezpośrednio wpływać na prawidłowość rozstrzygnięcia niniejszej sprawy – o ile podstawą jej rozstrzygnięcia byłaby odmowa zastosowania niekonstytucyjnego przepisu. Faktem jest również, że ze względu na aktualną sytuację Trybunału nie ma żadnej pewności kiedy takie orzeczenie zapadnie ani to, czy nie stanie się ono źródłem kolejnych wątpliwości prawnych związanych na przykład ze składem orzekającym Trybunału. Zatem, żadne z powyższych rozwiązań procesowych na gruncie tej sprawy nie było rozwiązaniem optymalnym.

W tej sytuacji sąd zważył, że zakresem pytań prawnych do Trybunału w sprawach o sygn. akt P 4/18 i P 16/19 nie zostały objęte podniesione również przez ubezpieczoną kwestie, czy w/w przepisy, obniżające wysokość policyjnych rent rodzinnych odpowiadają standardom wyznaczonym przez art. 1 Protokołu Nr 1 do Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności (Dz. U. z 1995 r. Nr 36, poz. 175). Natomiast w myśl art. 91 ust. 1 Konstytucji RP, *„ratyfikowana umowa międzynarodowa, po jej ogłoszeniu w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej, stanowi część krajowego porządku prawnego i jest bezpośrednio stosowana, chyba że jej stosowanie jest uzależnione od wydania ustawy.* Zgodnie z art. 91 ust. 2 Konstytucji RP *„umowa międzynarodowa ratyfikowana za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie ma pierwszeństwo przed ustawą, jeżeli ustawy tej nie da się pogodzić z umową”.* Z przepisu tego wynika zatem obowiązek sądu odmowy zastosowania ustawy wówczas, gdyby się okazało, że nie można jej pogodzić z umową międzynarodową. Reguła kolizyjna zawarta w art. 91 ust. 2 Konstytucji RP nakazuje jednak przede wszystkim wykorzystać taką możliwość wykładni ustawy, która da się pogodzić z umową. W realiach niniejszej sprawy konieczne było zatem przeprowadzenie wykładni przepisów stanowiących podstawę prawną zaskarżonej decyzji w odniesieniu do wymagań zawartych w art. 1 Protokołu Nr 1 Konwencji Europejskiej, jako wiążącego Polskę standardu konwencyjnego.

Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności (dalej też Konwencja Europejska) stanowi część polskiego porządku prawnego, została bowiem przez Rzeczpospolitą Polską ratyfikowana za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie (art. 1 ustawy z 2.10.1992 r. o ratyfikacji Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności (Dz. U. Nr 85, poz. 427) oraz oświadczenie rządowe z dnia 7.04.1993 r. (Dz. U. Nr 61, poz. 285). Jej postanowienia stanowią zatem nie tylko wskazówkę przy interpretacji przepisów prawa, ale i bezpośrednią podstawę rozstrzygnięć organów krajowych. Postanowienia Konwencji mają przy tym pierwszeństwo przed ustawą, jeżeli ustawy nie da się pogodzić z Konwencją (art. 91 ust. 2 Konstytucji).

Stosownie do art. 1 Protokołu Nr 1 do Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności (Dz. U. z 1995 r. Nr 36, poz. 175) *„każda osoba fizyczna i prawna ma prawo do poszanowania swego mienia. Nikt nie może być pozbawiony swojej własności, chyba że w interesie publicznym i na warunkach przewidzianych przez ustawę oraz zgodnie z ogólnymi zasadami prawa międzynarodowego. Postanowienia te nie będą jednak w żaden sposób naruszać prawa państwa do stosowania takich ustaw, jakie uzna za konieczne do uregulowania sposobu korzystania z własności zgodnie z interesem powszechnym lub w celu zabezpieczenia uiszczania podatków bądź innych należności lub kar pieniężnych”*.

Europejski Trybunał Praw Człowieka w Strasburgu (dalej: Trybunał Europejski) w swoim ugruntowanym już orzecznictwie wskazuje, że wszystkie zasady wynikające z art. 1 Protokołu Nr 1 do Konwencji mają zastosowanie w przypadku świadczeń emerytalno-rentowych , zatem zmniejszenie lub zaprzestanie wypłaty takiego świadczenia może stanowić ingerencję w poszanowanie własności w rozumieniu art. 1 Protokołu Nr 1. W szczególności ma to miejsce gdy odebranie, zawieszenie lub obniżenie renty lub emerytury nastąpiło nie w rezultacie zmian w osobistej sytuacji ubezpieczonego , ale w rezultacie zmian w przepisach i sposobie ich stosowania. Przyznanie świadczenia rentowego, którego skarżący został następnie pozbawiony, nawet z tego powodu, że nie spełniał od początku

wymagań prawnych rodzi mienie dla celów tego Protokołu (v. sprawa Moskal przeciwko Polsce, wyrok z dnia 15 września 2009 r., Skarga Nr 10373/0). Równocześnie fakt, że dana osoba należała do państwowego systemu ubezpieczeń społecznych, nie musi oznaczać braku możliwości zmian w tym systemie, zarówno co do warunków uprawnienia do wypłat, jak i wysokości świadczenia lub renty w odpowiedzi na przemiany społeczne i ewoluujące poglądy na temat kategorii osób wymagających pomocy społecznej, a także w reakcji na zmiany sytuacji pojedynczych osób. Jeśli więc uległy zmianie krajowe wymagania prawne dotyczące przyznania określonego świadczenia lub renty albo emerytury i osoba wchodząca w grę przestała je spełniać ingerencja państwa polegająca na zmniejszeniu lub zaprzestaniu wypłaty świadczeń emerytalno – rentowych jest dopuszczalna jedynie o ile jest uzasadniona , a więc zgodna z prawem, realizuje cele, mieszczące się w granicach interesu publicznego i jest rozsądnie proporcjonalna do realizowanego celu, zatem zachowana jest „sprawiedliwa równowaga” pomiędzy wymogami interesu publicznego a wymogami ochrony praw podstawowych przysługujących danej osobie (v. wyrok z dnia 14 czerwca 2016 r. w sprawie Philippou przeciwko Cyprowi, skarga nr 71148, decyzja z dnia 4 lipca 2017 r. w sprawie Mockiene przeciwko Litwie, skarga nr 75916/13). 1. Ponadto, Trybunał Europejski wymaga, aby w każdym przypadku gdy w grę wchodzi zagadnienie interesu powszechnego władze publiczne działały z najwyższą starannością, w sposób niezwłoczny i stosowny zgodnie z zasadą “dobrego rządzenia” i podkreśla, że wymóg „równowagi” nie będzie zachowany w sytuacji gdy osoba zainteresowana ponosi indywidualny i nadmierny ciężar.

Poza sporem w tej sprawie było, że obniżenie policyjnej renty rodzinnej ubezpieczonej nastąpiło nie w rezultacie zmian w jej osobistej sytuacji , czy też jej zmarłego małżonka , ale w rezultacie zmian w przepisach i sposobie ich stosowania.

Otóż zgodnie z wprowadzonym tzw. „drugą ustawą dezubekizacyjną” przepisem art. 13 b ust.1 „ za służbę na rzecz totalitarnego państwa” uznano służbę od dnia 22.07.1944 r. do 31.07.1990 r. w wymienionych w

tym przepisie cywilnych i wojskowych instytucjach i formacjach . W konsekwencji, bezpośrednią przyczynę obniżenia policyjnej renty rodzinnej na gruncie tej sprawy stanowiła okoliczność, że zmarły mąż ubezpieczonej został uznany za osobę pełniącą służbę na rzecz totalitarnego państwa , bo w okresie od 1.09.1962 r. do 30.06.1975 r. pełnił służbę w jednostce organizacyjnej wymienionej w art. 13 b ust.1 ustawy nowelizującej z 16.12.2016 r.

Wskazać jednak należy, iż przywracanie sprawiedliwości społecznej poprzez obniżenie emerytur *en bloc* wszystkim funkcjonariuszom służb i organów bezpieczeństwa , niezależnie od ich roli i funkcji pełnionej w tych służbach było już przedmiotem poprzednich rozwiązań ustawowych przyjętych w 2009r., tzw. „*pierwszą ustawą dezubekizacyjną*”. Wówczas już obniżono wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury za każdy rok służby w organach bezpieczeństwa państwa do 31.07.1990 roku z 2,6% do 0,7% w związku z przyjęciem, że te prawa zostały nabyte niesłusznie z punktu widzenia aktualnej oceny działalności tych instytucji. W świetle wprowadzonego wówczas art. 15b ust.1 policyjnej ustawy emerytalnej sam fakt pełnienia służby w organach bezpieczeństwa państwa powodował obniżenie świadczenia emerytalnego , albowiem brak było uzasadnionych przesłanek do przyjęcia, że oprócz kryterium pełnienia służby w organie bezpieczeństwa państwa, doniosłość prawną dla ustalenia wysokości świadczenia emerytalnego ma przesłanka w postaci rodzaju wykonywanych przez funkcjonariusza zadań w organie (v. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 24.06. 2015 r. - sygn. akt II UK 246/15 oraz z dnia 25.05. 2016 r. sygn. akt II BU 7/15).

Przepisy tej ustawy zostały uznane za zgodne z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej przez Trybunał Konstytucyjny. Również Europejski Trybunał Praw Człowieka uznał te zmiany przepisów za nie naruszające zasad Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności w zakresie odpowiedniej proporcji podjętych środków a celem , którego realizacji służyły i „*właściwej równowagi*” pomiędzy interesem jednostki względem interesu społecznego i odnotował, że praca w służbach

bezpieczeństwa, która przyczyniała się do naruszeń praw i wolności gwarantowanych przez Konwencję powinna być traktowana jako okoliczność uzasadniająca i usprawiedliwiająca wyodrębnienie kategorii osób świadczących taką pracę i objęcie ich obniżeniem świadczeń emerytalnych. W ocenie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka Polskie władze w ten sposób położyły kres przywilejom emerytalnym przysługującym członkom byłych komunistycznych służb bezpieczeństwa i zapewniły tym samym sprawiedliwość systemu emerytalnego (v. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 24.02.2010 r. sygn.. akt K 6/09 i decyzja Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 6.06.2013 r. nr 15189/10 w sprawie Cichopek przeciwko Polsce).

W tej sytuacji nie można pominąć faktu, że *obecna treść przepisu art.13b istotnie odbiega od treści obowiązującego w tym zakresie poprzednio art. 15b ust.1 policyjnej ustawy emerytalnej, albowiem kryterium formalne służby w określonych cywilnych i wojskowych formacjach zostało wzmocnione poprzez wskazanie, że jest to „służba na rzecz totalitarnego państwa”. Jest to nowe , dodatkowe kryterium a taka konstrukcja art. 13 b ust.1 policyjnej ustawy emerytalnej w sposób nieuchronny nakazuje weryfikację , czy w przypadku pełnienia służby w wymienionych przez ustawodawcę instytucjach i formacjach mamy do czynienia ze „służbą na rzecz totalitarnego państwa” - jak słusznie wskazał Rzecznik Praw Obywatelskich w stanowisku w sprawie odwołań od decyzji Zakładu Emerytalno-Rentowego MSWiA obniżających z dniem 1.10.2017 r. świadczenia emerytalno-rentowe byłym funkcjonariuszom służb ochrony PRL z dnia 30.05.2019r. i z dnia 10.06.2019 r. (v. www.rpo.gov.pl).*

Ubezpieczona słusznie podnosiła w uzasadnieniu odwołania , że ustawodawca na gruncie tzw. *drugiej ustawy dezubekizacyjnej* posługuje się pojęciem „służby na rzecz totalitarnego państwa" ale nie podaje definicji takiej służby jedynie wprowadza katalog instytucji j jednostek, które należy traktować jako totalitarne . Jednocześnie pojęcie „służby na rzecz totalitarnego państwa" wnosi akcent znaczeniowy, który nie może zostać pominięty w wymiarze normatywnym, zaś *przy interpretacji prawa należy*

brać pod uwagę nie "wyrwany z kontekstu" przepis, ale należy uwzględnić jego "otoczenie normatywne", gdyż przepis jako samodzielna jednostka redakcyjna może nie zawierać wszystkich niezbędnych do skonstruowania normy prawnej elementów (OTK ZU 2004, Nr 4, poz. 33). Należało zatem podzielić pogląd Rzecznika Praw Obywatelskich, że nowelizacji ustawy z dnia 16.12.2016 r. nie można czytać w oderwaniu od całego systemu prawnego Rzeczypospolitej. Jest to rzeczą naturalną, albowiem w związku z rozszerzeniem porządku prawnego funkcjonującego na terenie Polski o umowy międzynarodowe znacznie wzrosła rola wykładni systemowej. W tym przypadku należało uwzględnić, że preambuła do ustawy z dnia 18.10.2006r. o ujawnieniu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów (Dz. U. z 2017 r. poz. 2186 ze zm.), zwanej dalej „ustawą lustracyjną” stwierdza, że to praca albo służba w organach bezpieczeństwa państwa komunistycznego, lub pomoc udzielana tym organom, **polegające na zwalczaniu opozycji demokratycznej, związków zawodowych, stowarzyszeń, kościołów i związków wyznaniowych, łamaniu prawa do wolności słowa i zgromadzeń, gwałceniu prawa do życia, wolności, własności i bezpieczeństwa obywateli**, była trwale związana z łamaniem praw człowieka i obywatela na rzecz komunistycznego ustroju totalitarnego. Skoro zatem sam ustawodawca w preambule ustawy lustracyjnej stwierdził, jakie działania są działaniami na rzecz totalitarnego państwa, to wykładnia art. 13b ust. 1 policyjnej ustawy emerytalnej powinna uwzględniać tę okoliczność, jest to bowiem jedyna legalna definicja służby na rzecz totalitarnego państwa. Tylko taki sposób wykładni zapewnia realizację celu nowelizacji policyjnej ustawy emerytalnej, by ci, których służba nie była działaniem na rzecz totalitarnego państwa nie tracili w sposób nieuzasadniony świadczeń (gdyby ustawodawca miał inny cel, to nie wprowadzałby tej definicji, ale tylko wymienił jednostki organizacyjne – tak jak to zrobiono w 2009 r.). Oznacza to jednak, że po zmianach dokonanych drugą ustawą dezubekizacyjną nie wystarczy, że organ rentowy zmniejszając emeryturę lub rentę wykaże pełnienie służby w wymienionych przez ustawodawcę cywilnych i wojskowych instytucjach i formacjach. Musi

ponadto wykazać, że była to służba na rzecz totalitarnego państwa, która według legalnej definicji zawartej w preambule ustawy lustracyjnej polegała na zwalczaniu opozycji demokratycznej, związków zawodowych, stowarzyszeń, kościołów i związków zawodowych, łamaniu prawa do wolności słowa i zgromadzeń, gwałceniu prawa do życia, wolności, własności i bezpieczeństwa obywateli. Tylko taki sposób wykładni art. 13b ust. 1 policyjnej ustawy emerytalnej zapewnia spójność i logiczność obowiązującego w tym zakresie prawa oraz to, że działanie, które nie zostało zakwalifikowane przez samego ustawodawcę jako działanie na rzecz totalitarnego państwa, nie spowoduje nieuzasadnionego obniżenia świadczenia emerytalnego (rentowego). Tylko wskazana powyżej wykładnia art. 13b ust. 1 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym zapewni również, że ingerencja w prawo do poszanowania mienia będzie miała charakter ingerencji racjonalnie uzasadnionej w rozumieniu art. 1 Protokołu Nr 1 do Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności. W interesie publicznym jak wymaga tego standard konwencji leży bowiem, aby osoby, które w sensie materialnym nie pełniły służby na rzecz państwa totalitarnego, co zresztą sam ustawodawca potwierdził, definiując służbę na rzecz tego państwa, nie ponosiły konsekwencji w postaci obniżenia świadczenia emerytalnego (rentowego). Tylko wtedy też ingerencja w prawo do poszanowania mienia będzie rozsądnie proporcjonalna do realizowanego celu. Zostanie też wówczas osiągnięta „sprawiedliwa równowaga” pomiędzy wymogami interesu powszechnego społeczeństwa, a wymogami praw podstawowych przysługujących osobie. Tylko w ten sposób zostanie też zachowana systemowa spójność pomiędzy treścią art. 13b ust. 1 policyjnej ustawy emerytalnej, a treścią preambuły do ustawy lustracyjnej.

Sąd orzekający w tej sprawie w całości podzielił i uznał za własne powyższe stanowisko Rzecznika Praw Obywatelskich.

Na gruncie tej sprawy podstawą wydania zaskarżonej decyzji było ustalenie przez organ rentowy, że J.B. w okresie od 1.09.1962 r. do 30.06.1975 r. pełnił służbę w instytucjach wymienionych w katalogu jednostek organizacyjnych zawartym w przepisie art. 13b ust.1 policyjnej

ustawy emerytalnej, w których służbę ustawodawca uznał obecnie za służbę na rzecz totalitarnego państwa. Organ rentowy nie wykazał jednak, że zmarły mąż ubezpieczonej J.B. w okresie służby w tych organach faktycznie podejmował działalność polegającą na zwalczaniu opozycji demokratycznej, związków zawodowych, stowarzyszeń, kościołów i związków wyznaniowych, łamaniu prawa do wolności słowa i zgromadzeń, gwałceniu prawa do życia, wolności, własności i bezpieczeństwa obywateli. Organ rentowy nawet nie podnosił w toku sporu, aby takie zadania zmarły faktycznie realizował, stojąc na stanowisku, że każda służba w wymienionych przez ustawodawcę instytucjach i formacjach, potwierdzona informacją IPN jest służbą na rzecz totalitarnego państwa w rozumieniu art. 13 b. Taki pogląd jest oczywiście błędny i nie zasługuje na uwzględnienie, albowiem nie wszelka praca albo służba w organach bezpieczeństwa państwa komunistycznego jest potępiona i objęta dyskredytacją, lecz jedynie ta, która polegała na zwalczaniu opozycji demokratycznej, związków zawodowych, stowarzyszeń, kościołów i związków wyznaniowych, łamaniu prawa do wolności słowa i zgromadzeń, gwałceniu prawa do życia, wolności, własności i bezpieczeństwa obywateli. Ustawodawca dał temu wyraz odnosząc się w art. 13 b policyjnej ustawy emerytalnej do pojęcia „służby na rzecz totalitarnego państwa” zdefiniowanego w cytowanej wyżej preambule ustawy lustracyjnej. Z tego też względu błędne było przyjęcie za podstawę obniżenia renty ubezpieczonej informacji o przebiegu służby zmarłego J.B., skoro jest ona dowodem jedynie zatrudnienia zmarłego w instytucji wymienionej enumeratywnie w dodanym do ustawy art. 13b, zaś sama negatywna ocena skutków działalności organów, w których pełnił służbę na gruncie przepisu art. 13 b policyjnej ustawy emerytalnej nie daje podstaw do obniżenia indywidualnie nabytych praw do świadczeń emerytalno-rentowych, a tym samym należy po nim policyjnej renty rodzinnej ubezpieczonej.

Wypada zwrócić uwagę na fakt, że wszelkie państwa, prowadziły i prowadzą działalność wywiadowczą zarówno na obszarze własnych jak i innych państw. Jest to działalność niezbędna dla ochrony bezpieczeństwa i interesów państw i obywateli. Mąż ubezpieczonej jako wywiadowca w

Wydziale B KWMO w K. realizował zadania obserwacyjne oraz przeszedł szkolenie w Oficerskiej Szkole Obserwacji Zewnętrznej Służby Bezpieczeństwa MSW. Okoliczności te same w sobie nie dają żadnych podstaw do przyjęcia, aby faktycznie podejmował on zadania polegające na zwalczaniu opozycji demokratycznej, związków zawodowych, stowarzyszeń, kościołów i związków wyznaniowych, łamaniu prawa do wolności słowa i zgromadzeń, gwałceniu prawa do życia, wolności, własności i bezpieczeństwa obywateli.

Ze względu na powyższe błędne było przyjęcie przez organ rentowy, iż zmarły J.B. pełnił służbę na rzecz totalitarnego państwa w rozumieniu art. 13 b i obniżenie ubezpieczonej renty rodzinnej na podstawie art. 24 a policyjnej ustawy emerytalnej, albowiem przesłanki jego zastosowania w odniesieniu do ubezpieczonej nie zostały spełnione.

Na gruncie tej sprawy nie ma zatem podstaw do przyjęcia, iż celowe jest zawieszenie postępowania w oczekiwaniu na rozstrzygnięcie Trybunału Konstytucyjnego w sprawach o sygn. akt P 4/18 i P 16/19, albowiem bez względu na to kiedy, w jakim składzie i jakiej treści zapadnie to orzeczenie nie będzie ono miało wpływu na rozstrzygnięcie tej sprawy skoro zakresem pytań prawnych nie została objęta kwestia zgodności podstawy prawnej zaskarżonej decyzji z normami konwencyjnymi a ustalony w sprawie stan faktyczny i prawny daje podstawę do przyjęcia, iż zaskarżone przepisy nie znajdują zastosowania do ubezpieczonej.

W tak ustalonym stanie faktycznym i prawnym rozstrzygnięcie sprawy nie wymaga też odnoszenia się do zarzutów dotyczących zgodności z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej przepisów ustawy z dnia 16.12.2016 r., na naruszenie których wskazywała w odwołaniu ubezpieczona. Brak było zatem podstaw do zawieszenia postępowania na podstawie art. 177 § 1 punktu 3¹ k.p.c., o co wnosił organ rentowy.

Z tych względów Sąd oddalił wniosek o zawieszenie postępowania i na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił błędną decyzję, orzekając jak w sentencji wyroku.

O kosztach procesu orzeczono stosownie do wyniku sporu na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c., a ich wysokość ustalono na podstawie § 9 ust 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t. j. Dz. U. 2018, poz. 265 w wersji obowiązującej w dacie wniesienia odwołania czyli 25.09.2017 r., zasądzając od organu rentowego na rzecz ubezpieczonej koszty procesu w kwocie 180 złotych, na które składały się koszty zastępstwa procesowego.

SSO Ewa Wyrwas- Wystrychowska